

Govor visokog predstavnika Paddy Ashdowna na Investicijskoj konferenciji

Pravac reformi u BiH: očekivanja, perspektive, mogućnosti

Dame i gospodo,

Zadovoljstvo je ponovo biti u Mostaru i Hercegovini!

Kako moje bh. kolege znaju, Mostaru sam u proteklih nekoliko mjeseci posvetio mnogo vremena budući da smo, zajedničkim naporima, započeli dugotrajan i težak proces ponovnog ujedinjavanja ovog divnog grada – proces koji je, tačno prije mjesec dana, doveo do donošenja novog Statuta grada.

Moram vam reći da sam poziv predsjednika Čovića, koji sam primio u decembru prošle godine, prihvatio sa izvjesnom dozom bojazni.

Na kraju krajeva, u tom trenutku se nije moglo tačno znati kuda će nas odvesti ovaj proces ili kakav će biti njegov politički ishod.

Da li će zatajiti naši naponi na ponovnom ujedinjavanju?

Da li će se proces ponovnog ujedinjavanja građana Mostara izjaloviti, što bi ih još više udaljilo nego što je bio slučaj ranije?

Moji savjetnici su me upozoravali kako nije nemoguće da ova konferencija bude u sjeni nacionalističkih sporova i političkog neslaganja. Zaista su mnogi predviđali da će naši planovi za budućnost propasti prije nego što uopće otpočne njihova realizacija, opterećeni nefunkcioniranjem i podjelom Mostara.

Pa, do sada se ta opasnost nije ostvarila. Nisu se ponovo pojavili ti stari duhovi iz prošlosti Mostara.

Ne kažem sve ovo kako bih potcijenio zadatak koji je pred nama. Proces provedbe u Mostaru će biti težak, temeljit i dugotrajan.

Ima mnogo toga što je potrebno uraditi u narednim mjesecima kako bi se osiguralo da Mostar konačno dobije vlasti koje će u prvom redu voditi računa o interesima svojih građana. Mnogo je zamki na tom putu. Uspjeh nije zagarantiran i ukoliko ne bude opreza, ukoliko prevlada inercija ili na scenu ponovo stupi opstrukcionizam, to bi još uvijek moglo dovesti do neuspjeha. Ipak, ne bi bilo pretjerano reći da kao rezultat promjena do kojih je već došlo, današnju konferenciju održavamo u novom gradu koji bi polako ali sigurno mogao izgraditi novu budućnost.

Vjerujem da će današnji skup dovesti do novih investicija, novih poslovnih poduhvata i do novih radnih mjesta. Veliki trenutak za privredu Mostara.

Za dvije sedmice će Mostar dobiti ujedinjenu vladu i manje glomaznu jedinstvenu gradsku upravu. Veliki trenutak za politički život Mostara.

A u julu slijedi ponovno otvaranje čuvenog Starog mosta koji je stoljećima povezivao dvije obale ovog dinamičnog, multietničkog grada kao simbol novog početka za Mostar. Veliki trenutak za slavnu istoriju Mostara.

Dakle, sastali smo se u pravom trenutku.

Kao i svi drugi građani Bosne i Hercegovine, Mostarci su tokom proteklih osam godina na težak način naučili u kojoj mjeri kriminal, korupcija i siromaštvo uspijevaju u konfliktnom okruženju. Nadam se da će sada naučiti da isto tako važi i suprotno, da miran suživot u multietničkoj zajednici i političkoj stabilnosti privlači investicije, koje opet vode

porastu stope zaposlenosti, pokretanju novih poslova i otvaranju novih prilika.

A ono što važi za Mostar, važi naravno i za ostali dio Bosne i Hercegovine.

Tokom proteklih nekoliko godina, kako su uklanjani ostaci rata, otvoren je put za dolazak investitora.

U godinama neposredno poslije prestanka sukoba, aktivnosti su bile usmjerene na uklanjanje fizičkih posljedica četiri okrutne godine rata.

U skorijoj prošlosti smo se svi okrenuli pokušajima da obavimo ovaj teži dio posla, da uklonimo ruševine političkog djelovanja koje je za sobom ostavio rat.

Diskriminatorski zakoni, paralelne institucije, neracionalni propisi, korumpirane procedure kao i očuvanje drugih nepotrebnih struktura su zajedno doprinosili održavanju podjele ove zemlje i siromaštva njenih građana.

Ali i to se promijenilo.

Kada je riječ o monetarnoj politici, zahvaljujući nezavisnoj Centralnoj banci i uređenju valutnog odbora, Bosna i Hercegovina već nekoliko godina ima stabilnu jedinstvenu valutu i najnižu stopu inflacije u regiji.

U pogledu finansijske situacije, imamo uspostavljen sistem vrlo stroge kontrole javnih rashoda, i trenutno pripremamo uspostavljanje nove Uprave za indirektno oporezivanje na nivou države koja će, radeći prema evropskim standardima, vršiti naplatu carinskih prihoda i nadgledati propisno uvođenje PDV-a do početka 2006. godine.

Dakle, makroekonomski okvir se polako uspostavlja. Sada pažnju moramo usmjeriti na poslovno okruženje.

Moramo raditi na provedbi 150 reformi koje su usvojene u

parlamentarnoj proceduri ili su u postupku usvajanja, a koje su izradili poduzetnici u okviru sada već veoma poznate Komisije "Buldožer" koja temeljito uklanja birokratske prepreke koje ometaju poslovanje i odvraćaju investicije. U drugoj fazi "Buldožer" inicijative koja je trenutno u toku, novih 50 reformi su u postupku usvajanja, a još 50 reformi će biti pripremljeno za treću fazu, koja će započeti uskoro. Vjerujem da se one trebaju koncentrirati posebno na mala, čak vrlo mala preduzeća.

Trebamo pomoći firmama da uzimaju zajmove, investiraju, šire se i izvoze.

Pogledajte jednu privrednu granu koja je poznata mnogima u ovom dijelu zemlje – proizvodnja vina.

U Hercegovini se nalazi 98 % svih vinograda u zemlji. Ipak se koristi samo 25 do 30 posto prijeratnih vinograda.

To je slika ekonomske situacije u cijeloj zemlji.

Sirovine za razvoj su na raspolaganju. Ova zemlje je veoma bogata sirovinama.

Ipak do sada nismo mogli stvoriti uslove na nivou zemlje da ove sirovine pretvorimo u blagostanje.

Ali to se polako mijenja. Ulazimo u fazu ekonomskog uspona, i ova konferencija može poslužiti kao medij da to objavimo.

U samoj Hercegovini, potencijal za dalji razvoj je veoma očigledan. Već je bilo značajnih stranih ulaganja u preduzeća kao što je fabrika za preradu mesa peradi Ljubinje u istočnoj Hercegovini, Ledo u Čitluk, Lasta u Čapljini, Nerfil u Mostaru, Uniline u Grudama i, naravno, najveći izvoznik u Bosni i Hercegovini, Aluminijski zavod, koji se također nalazi ovdje u Mostaru.

Tu se nalazi budućnost ovog regiona i ove zemlje u cjelosti. Sa izvoznicima kao što su fabrika za proizvodnju alata u

Trebinju, Fortuna Trade Tours, Nerfil, Listo, Weltplast, UNIS-Igman, Bobita i Prodex.

Svaki dan ova preduzeća dokazuju bosanskohercegovačkim političarima i radnicima da privatizacija može uspjeti i da može stvoriti nova radna mjesta u BiH.

Svaki dan, ova preduzeća pokazuju ostatku svijeta da postoje izuzetno jaki osnovi za uspješan biznis u BiH, te da se može osigurati odgovarajući povrat vaših investicija.

Naravno, još uvijek nismo stigli do tog cilja. Poduzetnici su svjesni te činjenice, i ja ih neću pokušati uvjeriti u suprotno. Ali mogu ih uvjeriti u slijedeće:

Imamo plan, i namjeravamo ga provesti do kraja.

Vlade su nedavno usvojile veoma opsežan plan ekonomskih aktivnosti – praktična i detaljna lista stvari koje se moraju uraditi kako bi se preduzećima omogućilo sve što im je potrebno za investiranje i razvoj.

Naprimjer, ovaj plan obuhvata i obavezu da se širom zemlje formira 15 privrednih odjela u okviru postojećih sudova, do kraja marta. Nekoliko ovakvih odjela već su uspostavljeni i rade, a preostali bi trebali početi sa radom do isteka planiranog roka, odnosno do kraja narednog mjeseca.

To uključuje i obavezu da se uvede jedinstven sistem registracije preduzeća, procedure certifikacije Evropske zajednice, dosljedna trgovinska politika i čitav niz novih zakona o stečaju, osiguranju i upravljanju preduzećima, koji su u skladu sa evropskim standardima.

Nijedna od ovih mjera, sama po sebi, neće moći uvjeriti investitore. Vi, predstavnici poslovne zajednice, izradit ćete vlastitu, realističnu analizu svih prednosti ulaganja vašeg novca u BiH.

Ali želim vam reći slijedeće.

Ako se osvrnete na reforme koje su prije nekoliko godina provodile Poljska, Mađarska, Češka Republika i Slovenija, vidjet ćete da se potpuno jednake mjere uvode danas u Bosni i Hercegovini.

Ako pogledate gdje se te zemlje, zajedno sa još šest novih zemalja članica Evropske unije nalaze danas, vidjet ćete gdje bi Bosna i Hercegovina mogla biti za nekoliko godina.

Također, ako pogledate kakve su se poslovne mogućnosti otvorile u ovim zemljama u posljednjih nekoliko godina, vidjet ćete mogućnosti koje će se otvoriti i u Bosni i Hercegovini u narednih nekoliko godina.

Ovdje situacija svakako nije savršena – Bosna i Hercegovina još uvijek mora puno toga učiniti da bi prednosti i koristi procesa reforme postale potpuno osjetne.

Kao u svakoj drugoj zemlji, pred nama su nove opasnosti.

BiH, koja sada ulazi u novi izborni ciklus, je suočena sa opasnošću da se upravo stranke koje su otvorile vrata u Evropu i NATO u proteklih 18 mjeseci, sada, kada se suoče sa glasačkom kutijom, ponovo vrata lakoj staroj igri pozivanja na ugroženost. Nadam se da će se ove stranke, a što je mnogo značajnije, novine koje ih podržavaju, oduprijeti iskušenju da pribjegu ovoj lakoj ali ciničnoj taktici – jer je ona destruktivna i sterilna. BiH sada ima budućnost. Izbori bi trebali da budu o toj budućnosti i o slavljenju pomaka koje je BiH načinila. A ne o prošlosti, gdje svaka strana tvrdi da je tada bila najveća žrtva i da je još uvijek najveća žrtva. Mi smo sebi izborili novu budućnost u BiH. Vrijeme je da slavimo tu budućnost a ne da se vraćamo u prošlost.

Mostar je odličan pokazatelj. Tipičan primjer kako politika prošlosti može unazaditi zajednicu. Mostaru i Bosni i Hercegovini je potrebna nova vrsta politike, utemeljena na budućnosti, a ne prošlosti. Politika koja će se boriti sa svim izazovima sa kojima se ova zemlja suočava, umjesto da gubi

vrijeme u borbi protiv duhova iz prošlosti.

Uvjeren sam da je put naprijed sasvim jasan.

Poput svojih susjeda, Bosna i Hercegovina krenula je putem ka članstvu u Evro-atlantskim institucijama.

Ovo je zemlja u kojoj je privreda u porastu, ima stabilnu valutu, nisku stopu inflacije i pristupačnu cijenu radne snage.

Smještena je na samoj granici Evropske unije i u srcu je regiona slobodne trgovine u Jugoistočnoj Evropi, sa tržištem od oko 55 miliona potrošača.

Kao što je ponovno ujedinjenje grada Mostara pokazalo, ova zemlja ostavlja prošlost iza sebe kako bi gradila bolju budućnost.

A u okviru svog posla, ja se svakodnevno susrećem sa rezultatima takvog napretka.

Pitanja ekonomske tranzicije i prijema u Evropu sve češće zamjenjuju pitanja koje se odnose na rješavanje sukoba i implementaciju mira.

Međunarodni mediji davno su otišli.

Svake godine hiljade pripadnika međunarodnih trupa i radnika humanitarnih organizacija također odlaze.

Sve je više turističkih agencija, bankara i poduzetnika koji dolaze u ovu zemlju.

I nakon što se uvjere, ne samo kakva je trenutna situacija u Bosni i Hercegovini već i u kojem se pravcu ona razvija, oni u sve većem broju odlučuju da ostanu ovdje.

Nadam se da i među vama ima onih koji će učiniti isto.

Hvala.